

دامن زدن دوچندان شایعات و دروغ پراکنی فضای مجازی بر مصائب این روزها

کرونا ویروس و بازار داغ فیک نیوز!

ریحانه جولایی

روزی‌های آخر اسفند است. کرونا گریبانمان را گرفته و شایعات هم همیای آن ترس و وحشت به دل‌هایمان انداخته است. بازار حرف‌های بی‌پایه و اساس در این میان داغ است و هر کسی سعی می‌کند به نحوی هیزی می در این آتش بیندازد.

ویروس کرونا این روزها در سراسر جهان یکه‌تازی می‌کند، اگر خودش هم در جایی نباشد ترس بودنش مهم‌ترین اضطراب مردم شده است. شایعه‌ها همه اطراف این نام می‌چرخند و همه می‌خواهند بداند آخرین خبر‌ها درباره ویروس کرونا چیست. فضای مجازی با هیشتگ کرونا پر شده از خبرهایی که نمی‌توان در دست بودن آن‌ها را تأیید کرد و هر کاربری بدون توجه به منبع خبر، آن را باز نشر می‌دهد.

آتش شایعات

هر روز شعله‌ور تر می‌شود

تهران روز روز است که در گیر یکی از این شایعات شده است. جمعه عصر بود که یک فایل صوتی دست‌به‌دست در شبکه‌های مجازی می‌چرخید با این محتوا که قرار است از دوشنبه تهران قرنطینه شود و تمام نانوایی‌ها و فروشگاه‌های شهر از جمله فروشگاه‌های مواد غذایی به مدت یک هفته باید بیشتر تعطیل شوند. همین خبر کافی بود تا نانوایان و فروشندگان محصولات غذایی یکی از شلوغ‌ترین روزهای خود را سپری کنند. صف‌های طولانی نانوایی‌ها و اضافه شدن لحظه‌ای مردم با مراجعه آن‌ها به فروشگاه‌ها یا سوپرمارت‌های کوچک

یادداشت

محمد جواد حق‌شناس، عضو شورای شهر تهران

ویروس «کرونا» امروز خود را نه فقط به ریه افراد مبتلا که به ساخت زندگی خصوصی و اجتماعی همه احاد جامعه و نیز به مناسبات میان حاکمیت و مردم حتی رابطه میان کشورها و ملت‌ها رسانده و آن‌ها را تحت تأثیر قرار داده است. بنابراین کرونا موضوعی نیست که بتوان درباره آن صرفاً از یک منظر سخن گفت یا توقع داشت که تأثیرات آن در ابعاد مختلف مدیریتی، روان‌شناسی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی به‌زودی برطرف شود. کرونا پدیده نوظهوری است. هر چند ما معمولاً سعی می‌کنیم آن را با موارد مشابه تاریخی همچون همه‌گیری طاعون در قرون ۱۳ و ۱۷ میلادی یا شیوع گسترده وبا در ایران هم‌زمان با جنگ جهانی اول و حضور متفقین در ایران مقایسه کنیم. باین حال مختصات زندگی کنونی ما به آن ابعاد

محلی نشان از توجه بی‌حد و اندازه مردم به شبکه‌های مجازی دارد. شبکه‌هایی که بدون هیچ فیلتر و نظارتی تنها شایعه در دست می‌کنند و ترس را در دل مردم می‌اندازند. هر چند مسئولان حوزه بهداشت همواره مردم را به جدی گرفتن این ویروس تشویق می‌کنند، برخی فکر می‌کنند توجه نشان دادن و انتشار اخبار کذب از منابع غیر موثق می‌تواند نشانی از جدی گرفتن بیماری و اطلاع‌رسانی باشد. در حالی که این کار ترس عمومی را بیشتر کرده و مردم را بی‌بهره راهی خیابان‌ها و تجمع‌های غیر ضروری می‌کند.

یکی دیگر از شایعاتی که چند روزی می‌شود نادرست بودن آن تأیید شده کلیبی از دختر جوانی است که خود را پرستار معرفی کرده و با ظاهری که هیچ شباهتی به حال و روز پرستاران و پزشکان خسته ندارد توصیه می‌کند مردم از خانه‌هایشان بیرون نیایند و با گریه به این نکته اشاره می‌کند که روزانه در بیمارستان ۱۰۰ نفر کشته می‌شوند و پزشکان دیگر توان مقابله و تحمل این بار را ندارند. این فرد که در حال هشدار دادن به مردم است در این فیلم بارها دستش را به صورتش می‌زند و اشک‌هایش را پاک می‌کند که همین موضوع هم بین کاربران فضای مجازی دلیلی برای غیر حرفه‌ای بودن این فرد است.

این موارد تنها شایعاتی نیستند که در این روزهای ملت‌په ایجاد شده‌اند. اگر شما هم پیگیری این موضوع باشید هر روز چندین فایل صوتی، ویدیو یا عکس‌هایی می‌بینید که اطلاعات اشتباه یا غلو شده در اختیار کاربران می‌گذارند. خبر مرگ چهره‌های سیاسی،

تقلید صدای مسئولان حوزه بهداشت، صحبت‌های خصوصی با پزشکانی که پخش می‌شود، فیلم گرفتن‌های پنهانی از بیمارستان‌ها و... نمونه‌هایی هستند که در چند هفته اخیر ترس بیشتری را در دل و جان مردم انداخته‌اند. **بی‌اعتمادی به دولت**
دلیل توجه به شایعات

در روزهای اخیر از طرق مختلف به مردم اطلاع‌رسانی شده که اخبار را تنها از سایت‌های معتبر و معرفی شده از طرف وزارت بهداشت دنبال کنند؛ اما این توصیه‌ها انگار هیچ تأثیری نداشته است و نتوانسته دست شایعات را کوتاه کند. به راستی دلیل اینکه مردم خبرها را از منابع معتبر دنبال نمی‌کنند، چیست؟ بسیاری از جامعه‌شناسان بر این باورند که اعتماد میان مردم و دولت از بین رفته است و همین دلیلی است تا شایعات و دروغ در این بی‌اعتمادی جان بگیرد.

آتش شایعات دامن مسئولان را هم گرفته است. بی‌اعتمادی مردم به آن‌ها باعث شده تا حرف‌های زیادی مبنی بر عجیب بودن ابتلای بسیاری از آن‌ها به کرونا به وجود بیاید از جمله اینکه آن‌ها به ویروس مبتلا نشده‌اند و فقط برای اینکه در جامعه و کنار مردم عادی حضور نداشته باشند خود را بیمار معرفی کردند تا در خانه بمانند. موضوع دیگری که اعتماد مردم به دولت را در رابطه با مهار این بیماری سلب کرده، نداشتن مدیریت بحران است.

فرایند پیش‌بینی و پیشگیری از وقوع بحران، برخورد و مداخله در بحران و سالم‌سازی بعد از وقوع بحران را مدیریت بحران می‌گویند. این ساده‌ترین تعریفی است که می‌توان از مدیریت بحران داشت؛ اما باین تعریف،

از مدت‌ها قبل بحث کرونا و شیوع آن به خارج از مرزهای چین مطرح شده بود. از سوی دیگر ادامه پروازهای ایران به چین و برعکس به این بی‌اعتمادی دامن زد. در حالی که همگان می‌دانستند این بیماری وارد کشور می‌شود، هیچ اقدام پیشگیرانه‌ای انجام نشد، نه پروازهای ورودی خارجی لغو شده و نه مراکز پر رفت‌وآمد مدیریت و بررسی شده‌اند. مینو محرز، عضو کمیته کشوری بیماری‌های عفونی وزارت بهداشت درباره علت شیوع این ویروس در ایران می‌گوید: «احتمالاً منشأ این بیماری کارگران چینی بوده‌اند که در شهر قم کار می‌کنند.»

از سوی دیگر بی‌تدبیری مقامات در زمان شیوع این بیماری در چین مثال‌زدنی است. زمانی که بحث ورود ویروس به کشور آغاز شده بود مسئولان حوزه بهداشت به این فکر نکرده بودند که وسایل مورد نیاز مقابله با کرونا را در کشور فراهم کنند. همان زمان وزارت بهداشت اعلام کرده بود که یک میلیون (در برخی از خبرها، سه میلیون) ماسک از طریق هلال احمر به کشور چین اهدا شده است. بعد از شیوع بیماری در ایران، مردم با کمبود قابل ملاحظه این اقلام مواجه شدند و نبود ماسک و ژل‌های ضد عفونی‌کننده در ایران، بدل به یک بحران شد. متعاقب آن بحث احتکار مطرح شد؛ برخی از مغازه‌ها به دلیل گران‌فروشی و برخی افراد به دلیل احتکار بازداشت شدند اما همچنان شاهد تزیق این اقلام بین مردم و داروخانه‌ها نیستیم. با اگر این اتفاق افتاده است بسیار کم بوده است.

باهم جلوی ترس را بگیریم

ممکن است بسیاری از ما با رعایت توصیه‌های بهداشتی و در خانه ماندن دچار این بیماری نشویم اما بدون شک این روزها، فشارهایی که بر همه ما وارد شده و از سوی دیگر بار سنگین ترسی که شایعات بر شانه‌هایمان انداخته در آینده جایی بروز می‌کند. تا امروز با یک نگاه به خود و اطرافیانمان متوجه تغییر عادت‌هایی شده‌ایم. وسواس فکری، وسواس تمیزی، ترس از مواجه شدن با افراد و صحبت کردن با

به گفته برخی جامعه‌شناسان بخشی از معضلات و بحران‌های مربوط به بیماری کرونا و نیز افزایش اضطراب مردم؛ ناشی از انتشار اخبار و شایعات نادرست است که به دلیل کمبود سواد رسانه‌ای در جامعه شاهد آن هستیم

آن‌ها تنها گوشه‌ای از آسیب‌های روحی که به ما وارد شده است. به گفته برخی جامعه‌شناسان بخشی از معضلات و بحران‌های مربوط به بیماری کرونا ناشی از انتشار اخبار و شایعات نادرست است که به دلیل کمبود سواد رسانه‌ای در جامعه شاهد آن هستیم. به گفته آن‌ها اگر دستگاه‌های متولی برای افزایش سواد رسانه‌ای مردم تلاش کرده بودند در بحران‌هایی این چنینی شاهد هجوم مردم برای تهیه ماسک، ژل‌های ضد عفونی و اقلامی مشابه آن نبودیم که تأثیر روانی آن بر سلامت جامعه اثر گذار باشد. اگر سواد سلامت افزایش پیدا کند پیشگیری از بیماری‌ها آسان می‌شود و اگر سواد رسانه‌ای افزایش یابد، جامعه با بیماری‌ها به شکل منطقی مواجه می‌شود و دچار ترس و نگرانی که محصول اخبار جعلی و شایعات است، نمی‌شود.

در آخر اما پیشنهاد روانشناسان و جامعه‌شناسان برای سالم بیرون آمدن از بحران شایعات و ترس‌های اخیر این است که به هنگام ترس تا جای ممکن خود را در انزوای خبری قرار دهید یا آخرین اخبار موثق و تأیید شده را از سایت‌های داخلی یا وزارت بهداشت پیگیری کنید. سعی کنید با رعایت موازین بهداشتی در این زمان با اطرافیان‌تان در ارتباط باشید و در رابطه با ترس‌ها و حال روحی خود با آن‌ها صحبت کنید. فراموش نکنید در هیاهوی اخبار و شبکه‌های اجتماعی که دائماً به روز می‌شوند؛ آسان می‌شود به سوی شایعات و خبرهای نادرست کشیده شد. سعی کنید به داخل توفان رسانه‌ای کشیده نشده و بیش از حد گزارش‌هایی که بر فرض مبتنی است را نخوانید. خودتان را به سایت‌های معتبر محدود کرده و از توصیه‌های ساده و روشن آنها در مورد ویروس کرونا و نحوه مقابله با آن آگاه شوید. به خاطر داشته باشید، ما می‌توانیم با خود قرنطینه‌نگی از شیوع ویروس جلوگیری کنیم و نیز می‌توانیم با عدم انتشار شایعات و اخبار بی‌اساس به یکدیگر در راستای کاهش اضطراب ناشی از کرونا کمک کنیم.

از گوشه و کنار

آخرین آمار مبتلایان و فوتی‌های کرونا در ایران اعلام شد

حدود ۱۴ هزار نفر مبتلای قطعی و ۷۲۴ فوتی

بر اساس اعلام وزارت بهداشت پس از گذشت ۲۷ روز از شیوع بیماری کووید-۱۹ در کشور تا کنون ۱۳۹۳۸ نفر به این بیماری مبتلا شده‌اند که از این تعداد ۷۲۴ نفر جان باخته‌اند و ۴۷۹۰ نفر بهبود یافته و از مراکز درمانی ترخیص شده‌اند. به گزارش ایلنا، استان‌های تهران با ۳۴۷۴ مورد، اصفهان ۱۵۵ مورد، البرز ۳۴ مورد و گیلان ۱۳ مورد، بالاترین آمار مبتلایان به بیماری کرونا را داشته‌اند.

کشف بیش از ۱۶ میلیون قلم انواع تجهیزات بهداشتی

رئیس پلیس امنیت اقتصادی ناجا از کشف بیش از ۱۶ میلیون و ۲۶۹ هزار قلم انواع تجهیزات بهداشتی طی روز گذشته در کشور خبر داد. به گزارش ایرنا، محمدرضا مقیمی گفت: کارآگاهان با اشراف کامل اطلاعاتی، در قالب چند تیم عملیاتی و انجام اقدامات تخصصی، ۲۴۲ باب انبار و مرکز متخلف پخش کالا‌های بهداشتی را شناسایی و پلمپ کردند. او ادامه داد: کارآگاهان در بازرسی از انبار‌هایی بیش از ۱۶ میلیون و ۲۶۹ هزار قلم انواع تجهیزات بهداشتی شامل ۱۵ میلیون و ۳۱۴ هزار و ۹۰۶ عدد انواع دستکش، ۱۵۵ هزار و ۷۶۱ بطری انواع مواد ضد عفونی‌کننده به همراه پد الکلی و ۷۹۹ هزار و ۱۱۴ عدد انواع ماسک به همراه چهار هزار لیتر آب مقطر و ۴۵۰ لیتر گلیسرین احتکاری در سطح کشور کشف کردند. سردار مقیمی با اشاره به اینکه بیشترین کشفیات متعلق به استان آذربایجان غربی است، گفت: در این رابطه ۲۱۱ نفر دستگیر و برای سیر مراحل قانونی تحویل مراجع قضایی شدند.

در چهارشنبه سوری، آدم کشی نکنید

رئیس پلیس آگاهی تهران بزرگ نسبت به پیامدها و حوادث تلخ چهارشنبه سوری هشدار داد. به گزارش ایسنا، سردار علیرضا لطیفی با اشاره به پیامدهایی از چهارشنبه‌سوری که کمتر به آن توجه شده است، گفت: در شب چهارشنبه آخر سال عمده توجه‌ها به سمت برگزاری ایمن این مراسم و پرهیز از حوادث است که امسال نیز با توجه به مسئله کرونا، بر خانه‌نشینی و عدم حضور در اجتماعات تأکید شده است، اما یک مسئله سال‌هاست که کمتر مورد توجه قرار گرفته و آن هم احتمال آدم‌کشی یا ناقص کردن فردی دیگر است که فرد را به دادگاه و زندان می‌کشاند و نگاهی به پرونده‌های تشکیل شده در پلیس آگاهی این موضوع را به خوبی تأیید می‌کند. لطیفی افزود: نکته دیگر در مورد کودکان و نوجوانان است، یعنی قشری که نظارت والدین بیشتر نقش رادر محافظت از آن‌ها دارد. با توجه به اینکه بیشترین آمار قربانیان مربوط به کودکان و نوجوانان است، این وظیفه والدین است که مانع از حضور فرزندان خود در خیابان‌ها شوند و با آگاه‌سازی از انجام رفتار پرخطر توسط فرزندان جلویگیری کنند.

خوزستان بالاترین آمار قربانیان مصرف الکل صنعتی را دارد

بر اساس آماری که خبرگزاری ایرنا منتشر کرده، استان خوزستان دارای بالاترین آمار قربانیان مصرف الکل صنعتی است. تعداد فوتی‌ها در این استان ۴۹ نفر اعلام شده است. استان‌های فارس، اردبیل و مازندران به ترتیب با ۱۳۰۱ و ۱۲ مورد، از لحاظ قربانیان الکل صنعتی در رده‌های بعدی قرار دارند.

افزایش قیمت بعضی میوه‌ها و صیفی‌جات در میادین میوه و تره‌بار

خبرگزاری ایسنا از افزایش قیمت بعضی میوه‌ها و صیفی‌جات در بازار تهران خبر داده است؛ علت بالا رفتن قیمت‌ها، افزایش تقاضا در روزهای اخیر بوده است. بر این اساس گوجه‌فرنگی (بوته‌ای) با قیمت نزدیک به ۱۰ هزار تومان و پیاز نیز با قیمت نزدیک به ۱۲ هزار تومان در خرده‌فروشی‌ها عرضه می‌شود. اسدالله کارگر، رئیس اتحادیه فروشندگان میوه و سبزی گفته که این افزایش تقاضا منجر به افزایش قیمت برخی اقلام در میدان میوه و تره‌بار مرکزی شده است.

هدایت و پیام‌رسانی به اقشار مختلف جامعه و هواداران خود می‌شدند از دیگر مشکلاتی بود که آثار خود را بروز داد. ما با چنین مقدماتی با شیوع کرونا در کشور مواجه شدیم. مسائلی که طبیعتاً کنترل بحران را سخت‌تر کرده است. نیاز امروز ما مردم گذشتن بر این زخم‌هاست. ایران عزیز و سلامت مردمانش چیزهایی نیستند که اختلافات سیاسی و غیرسیاسی خودمان را در آن دخیل کنیم. پس باید در افزایش همبستگی ملی بکوشیم و همه دست‌هایی را که از گوشه و کنار جامعه برای کمک و آگاهی‌بخشی پیش می‌آیند به گرمی بفشاریم. ممکن است ما مقدمات پیروی نعل به نعل از راهبرد چین یا کره جنوبی در مقابل کرونا را نداشته باشیم اما در گونه‌ای متفاوت می‌توانیم همدلی و انسجام اجتماعی را رقم بزنیم که در گذشته‌های نه‌چندان دور این سرزمین امتحانش را پس داده است و امروز می‌تواند مبنای پیمان جمعی ما برای خودمراقبتی و صرف‌نظر کردن موقت از انجام برخی رسوم، معاشرت‌ها، سفرها و حتی امروز مرزها باشد.

به نوع فرهنگ، کنش و واکنش‌ها و روابط میان حاکمیت و مردم متفاوت است. همچنان که نمی‌توان از آثار نوع مدیریت و کارآمدی نظام سیاسی بر آن غافل بود. ایران در شرایطی کرونا را تجربه کرد که طی نزدیک به شش ماه گذشته با چالش‌های متعددی مواجه شده و هر یک از این چالش‌ها زخم‌هایی از جنس کاهش اقتدار دولت و اعتماد مردم بر جای گذاشته بود. این زخم‌ها در ماجرای کرونا یک‌بار دیگر به نحوی دیگر سر بار کردند. تأخیر در اطلاع‌رسانی از سوی حاکمیت به هر دلیل و در مقابل رجوع مردم به رسانه‌های غیررسمی، بی‌اعتمادی به اطلاعات ارائه‌شده از رسانه ملی در شرایطی بود و هست که وزارت بهداشت باید بتواند با اطلاع‌رسانی و سیاست‌گذاری به‌موقع و سریع از سلامت مردم دفاع کند. در چنین شرایطی فقیماً جایگاه حداقلی رسانه ملی در آذهان جامعه نمی‌تواند کمک‌کننده باشد.

تضعیف جایگاه نهادهای مدنی از رسانه‌ها تا احزاب و نیز متکوب شدن برخی چهره‌ها و هنرمندانی که امروز می‌توانستند و باید مرجع